

Věc C-419/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

8. září 2020

Předkládající soud:

Finanzgericht Hamburg (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

1. září 2020

Žalobkyně:

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG

Žalovaný:

Hauptzollamt Hamburg

[OMISSIS]

Finanzgericht Hamburg (finanční soud v Hamburku, Německo)

Usnesení

ve věci

F. REYHER Nchfg. GmbH & Co. KG

[OMISSIS],

[OMISSIS] Hamburk

– žalobkyně –

[OMISSIS]

proti

Hauptzollamt Hamburg (hlavní celní úřad města Hamburk, Německo)

[OMISSIS] Hamburk

– žalovanému –

o h l e d n ě zaplacení úroků

Gemeinsame Senat Finanzgericht Hamburg für die Länder Freie und Hansestadt Hamburg, Niedersachsen und Schleswig-Holstein (společný senát finančního soudu v Hamburku pro spolkové země Hamburk, Dolní Sasko a Šlesvicko-Holštýnsko), 4. senát, dne 1. září 2020 [OMISSIS]

[OMISSIS]

rozhodl:

I. Řízení se přerušuje do doby, než Soudní dvůr Evropské unie rozhodne o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

II. Soudnímu dvoru Evropské unie se předkládá k rozhodnutí následující předběžná otázka týkající se výkladu aktů přijatých unijními orgány:

Jedná se o porušení unijního práva jakožto podmínku nároku na úroky plynoucího z unijního práva, kterou stanovil Soudní dvůr Evropské unie, i tehdy, pokud orgán členského státu stanoví clo na základě unijního práva, avšak následně vnitrostátní soud konstatuje, že nejsou splněny skutkové podmínky pro jeho výběr?

[OMISSIS]

Skutkový stav:

- 1 Účastníci řízení se neshodují v otázce úročení protiprávně stanoveného antidumpingového cla, které bylo vráceno na základě pravomocného rozsudku Finanzgericht Hamburg (finanční soud v Hamburku).
- 2 Žalobkyně dovážela v průběhu let 2010 a 2011 spojovací prostředky od společnosti usazené v Indonésii, dceřiné společnosti velkého čínského výrobce těchto výrobků. Dovoz určitých spojovacích prostředků ze železa nebo oceli pocházejících z Čínské lidové republiky podléhal podle nařízení (ES) č. 91/2009¹ antidumpingovému clu. Jelikož měl žalovaný na základě vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) za to, že dovážené spojovací prostředky pocházejí z Čínské lidové republiky, uložil několika rozhodnutími z roku 2013 žalobkyni antidumpingové clo, které tato následně zaplatila.
- 3 Rozsudkem ze dne 3. dubna 2019 [OMISSIS] Finanzgericht Hamburg (finanční soud v Hamburku) vyhověl následně žalobě žalobkyně a antidumpingové clo,

¹ Nařízení Rady (ES) č. 91/2009 ze dne 26. ledna 2009 o uložení konečného antidumpingového cla na dovoz některých spojovacích prostředků ze železa nebo oceli pocházejících z Čínské lidové republiky (Úř. věst. 2009, L 29, s. 1).

kteří jí bylo uloženo, zrušil z důvodu, že celní úřad, na němž spočívalo důkazní břemeno, neprokázal, že by dovezené spojovací prostředky pocházely z Čínské lidové republiky. Uvedený rozsudek nabyl právní moci.

- 4 Celní úřad vrátil v květnu 2019 žalobkyni antidumpingové clo, které zaplatila. Zamítl nicméně její žádost o zaplacení úroků ze cla, které zaplatila, a to za období od jeho zaplacení až do jeho vrácení.
- 5 Po neúspěšném námitkovém řízení podala žalobkyně dne 10. února 2020 žalobu. Má za to, že podle judikatury Soudního dvora Evropské unie (rozsudek ze dne 18. ledna 2017, Wortmann, C-365/15) má na zaplacení úroků nárok. Podle ní Soudní dvůr rozhodl, že pokud bylo dovozní, tedy i antidumpingové, clo vybráno v rozporu s unijním právem, má osoba, která dotčené clo zaplatila, nárok nejen na vrácení vybraných částek, ale rovněž na úroky počítané ode dne jejich zaplacení. Tento nárok na zaplacení úroků z titulu unijního práva existuje nejen v případech, kdy Soudní dvůr EU prohlásil antidumpingové nařízení, které je základem pro výběr cla, za neplatné. Dovozní clo je vybráno v rozporu s unijním právem, což má za následek povinnost zaplatit úroky, i tehdy, pokud tak jako v projednávaném případě protiprávnost vyměření cla vyplývá ze soudního přezkumu konkrétního případu. Jedinou rozhodnou skutečností pro povinnost zaplacení úroků je skutečnost, že od dotčené osoby bylo v konečném důsledku clo vybráno nesprávně.
- 6 Celní úřad žalobu zpochybňuje, přičemž zejména namítá, že podle judikatury Soudního dvora Evropské unie povinnost zaplatit úroky existuje pouze tehdy, pokud musí být clo vráceno na základě prohlášení antidumpingového nařízení za neplatné nebo zrušené Soudním dvorem. To však není případ projednávané věci. Použití vnitrostátních ustanovení v oblasti úroků, například soudně stanovených úroků podle § 236 AO, je vyloučeno s ohledem na jasné znění čl. 116 odst. 6 unijního celního kodexu.

Odůvodnění:

- 7 [OMISSIS]
- 8 Senát přerušuje řízení [OMISSIS] a na základě čl. 267 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) předkládá Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) z důvodu pochybností o právním posouzení věci předběžnou otázku uvedenou ve výroku.

I. Právní rámec

- 9 Pro rozhodnutí sporu jsou relevantní následující ustanovení:

1. Vnitrostátní předpisy

- 10 Abgabenordnung (daňový řád, AO) ve znění zveřejněném dne 1. října 2002 (Bundesgesetzblatt (spolková sbírka zákonů) I, s. 3866) stanoví:

§ 1 Působnost

1) Tento zákon platí pro všechny daně, včetně vrácení daní, jež jsou upraveny spolkovým právem nebo právem Evropské unie, pokud je spravují spolkové finanční orgány nebo finanční orgány spolkových zemí. Tento zákon se použije pouze tehdy, nestanoví-li právo Evropské unie jinak.

[...]

3) Na vedlejší daňová plnění se ustanovení tohoto zákona použijí obdobně, nestanoví-li právo Evropské unie jinak [...].

§ 3 Daně a vedlejší daňová plnění

1) Daně jsou peněžitými plněními, která nejsou protiplněním za konkrétní plnění a která jsou uložena územně správním celkem za účelem získání příjmů všem, kterých se týká zákonem stanovená daňová povinnost. Získání příjmů může být přitom vedlejším účelem.

[...]

3) Dovozní a vývozní clo podle čl. 5 bodů 20 a 21 unijního celního kodexu Unie jsou daněmi ve smyslu tohoto zákona [...].

4) Vedlejšími daňovými plněními jsou [...] úroky podle § 233 až 237[...] [a] úroky z dovozního a vývozního cla podle čl. 5 bodů 20 a 21 unijního celního kodexu Unie [...].

§ 37 Nároky z titulu daňových závazkových vztahů

1) Nároky z titulu daňových závazkových vztahů jsou daňové nároky, nároky na vrácení daně, nároky z ručení, nároky na vedlejší daňové plnění, nároky na vrácení daně podle odstavce 2, jakož i nároky na vrácení daně stanovené zvláštními daňovými zákony.

2) Byly-li daň, daňová náhrada, částka zajištěná ručením nebo vedlejší daňové plnění zaplacený nebo vráceny bez právního důvodu, má osoba, na jejíž účet se platba uskutečnila, vůči příjemci plnění nárok na vrácení zaplacené nebo vrácené částky.

§ 233 Zásada

Nároky z titulu daňových závazkových vztahů (§ 37) se úročí pouze tehdy, stanoví-li tak zákon. [...]

§ 236 Soudně stanovené úroky z vrácených částek

1) Pokud se stanovená daň pravomocným soudním rozhodnutím nebo na základě takového rozhodnutí sníží nebo je přiznáno vrácení daně, úročí se částka, jež má být vrácena, s výhradou odstavce 3 ode dne započetí soudního řízení do dne vyplacení. [...]

2. Ustanovení unijního práva

- 11 **a) celní kodex (CK):** nařízení Rady č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. 1992, L 302, s. 1) ve znění pozdějších předpisů:

Článek 241

Pokud celní orgány vrátí dovozní nebo vývozní clo nebo úvěrový úrok či úrok z prodlení vybraný při zaplacení cla, nejsou povinny platit úroky. Úrok však musí být zaplacen, jestliže

- rozhodnutí o vyhovění žádosti o vrácení cla nebylo vykonáno do tří měsíců od jeho přijetí,
- tak stanoví vnitrostátní předpisy.

[...]

- 12 **b) unijní celní kodex (UCK):** nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. 2013, L 269, s. 1) ve znění pozdějších předpisů:

Článek 116

1. Jsou-li splněny podmínky stanovené v tomto oddíle, částky dovozního nebo vývozního cla se vracejí nebo promíjejí z kteréhokoliv z těchto důvodů:

[...]

- a) přeplatky na částkách dovozního nebo vývozního cla;

[...]

6. Pokud celní orgány clo vrátí, nejsou povinny platit úrok.

[...]

II. Relevantnost předběžné otázky pro rozhodnutí

- 13 Předkládající senát má za to, že z hlediska unijního práva není pochyb o tom, že se žalobkyně v původním řízení může domáhat přinejmenším úroků stanovených soudem na základě vnitrostátního ustanovení § 236 odst. 1 první věty AO. V návaznosti na pravomocné rozhodnutí senátu ze dne 3. dubna 2019 vrátil celní úřad žalobkyni v květnu 2019 antidumpingové clo, které zaplatila. Podmínky § 236 odst. 1 první věty AO jsou v projednávaném případě splněny. Senát nemá důvodné pochybnosti ani o tom, že čl. 116 odst. 6 UCK, podle něhož nejsou příslušné celní orgány v případě vrácení cla povinny na rozdíl od dřívějšího ustanovení čl. 241 prvního pododstavce druhé věty CK zaplatit úroky, nevyklučuje možnost použití pravidla uvedeného v § 236 odst. 1 první větě AO.
- 14 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že procesní pravidla jsou obecně považována za použitelná na všechny spory probíhající ke dni jejich vstupu v platnost, na rozdíl od hmotněprávních pravidel, která jsou obvykle vykládána jako nepoužitelná na situace nastalé před jejich vstupem v platnost (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 23. února 2006, *Molenberg*, C-201/04, výrok 1). Výjimečně tomu může být jinak pouze tehdy, pokud ze znění, účelu nebo systematiky dotčeného hmotněprávního ustanovení unijního práva jasně vyplývá, že mu musí být takový zpětný účinek přiznán (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 19. března 2009, *Mitsui Co. Deutschland*, C-256/07, bod 32). Ustanovení čl. 116 odst. 6 UCK je hmotněprávním pravidlem, které sice obsahuje rovněž pravidla procesní (například lhůty), jež však nejsou v projednávané věci relevantní, neboť účastníci řízení se neshodují pouze na tom, zda nárok na úroky uplatněný žalobkyní je podle čl. 116 odst. 6 prvního pododstavce UCK vyloučen. Jelikož znění článku 116 UCK ani odůvodnění nařízení (EU) č. 952/2013 nenasvědčují, že by bylo čl. 116 odst. 6 UCK třeba přiznat zpětnou účinnost ve vztahu k čl. 288 odst. 2 UCK ve spojení s jeho odstavcem 1, uplatní se hmotněprávní ustanovení čl. 116 odst. 6 prvního pododstavce UCK pouze na celní dluhy vzniklé od 1. května 2016 [OMISSIS]. Co se týče, tak jako v projednávaném případě, celních dluhů vzniklých před vstupem UCK v platnost, konkrétně v roce 2013, platí stále beze změn hmotněprávní pravidla celního kodexu, a tedy i čl. 241 první pododstavec druhá věta druhá odrážka CK, podle kterého celní orgány zaplatí úroky, pokud tak stanoví vnitrostátní předpisy.
- 15 Z hlediska unijního práva je však sporné, zda žalobkyně může požadovat úroky rovněž za období od zaplacení antidumpingového cla, které žalovaný celní úřad protiprávně stanovil. Takový nárok nemá ve vnitrostátním právu právní základ. Úspěch žaloby naopak závisí na tom, zda může žalobkyně založit svůj návrh na zaplacení úroků na Soudním dvorem formulovaném nároku na úroky plynoucím z unijního práva. Senát má však pochybnosti o tom, zda podmínky nároku na úroky, které Soudní dvůr vyvodil ze zásady efektivity uplatňované v unijním právu, jsou v takové situaci, jako je situace v projednávané věci, splněny i v případě, kdy orgán členského státu stanovil clo na základě unijního práva, jelikož byl přesvědčen, že jsou splněny podmínky (unijního práva) pro výběr cla, ale

vnitrostátní soud následně konstatuje, že splnění skutkových podmínek výběru cla nebylo prokázáno a proto bylo clo vybráno v rozporu s unijním právem.

III. Právní úvahy senátu

- 16 Soudní dvůr naposledy v rozsudku ze dne 18. ledna 2017, Wortmann (C-365/15, výrok), rozhodl, že bylo-li clo vybráno v rozporu s unijním právem, mají členské státy na základě unijního práva povinnost zaplatit jednotlivcům, kteří mají nárok na vrácení zaplacených částek, příslušné úroky plynoucí ode dne, kdy tito jednotlivci odvedli vrácené clo. Uvedená judikatura Soudního dvora následuje po řadě rozhodnutí, kterými Soudní dvůr uložil členským státům na základě unijního práva nejen vrátit odvody vybrané v rozporu s unijním právem, ale rovněž nahradit jednotlivcům ztráty vzniklé nemožností disponovat peněžními částkami (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 27. září 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené věci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65, a ze dne 18. dubna 2013, Irimie, C-565/11, bod 28). Uvedené rozsudky mají společné to, že v nich Soudní dvůr rozhodl o neplatnosti nebo zrušení vnitrostátního nebo unijního právního základu povinnosti zaplacení odvodu. Jeho vrácení vždy spočívalo na nesprávném právním posouzení.
- 17 Ve věci Zuckerfabrik Jülich (spojené věci C-113/10, C-147/10 a C-234/10) Soudní dvůr prohlásil nařízení č. 1193/2009², které bylo právním základem dávky z výroby v odvětví cukru, za neplatné z důvodu porušení unijního práva a rozhodl, že jednotlivci s nárokem na vrácení bezdůvodně zaplacených částek z titulu dávek z výroby v odvětví cukru, které byly stanoveny neplatným nařízením, mají na základě unijního práva nárok i na vyplacení úroků z těchto částek (výrok 3).
- 18 Ve věci Irimie (C-565/11) Soudní dvůr poté, co jiný jeho senát konstatoval, že daň ze znečišťování životního prostředí vybíraná členským státem je v rozporu s článkem 110 SFEU (rozsudek ze dne 7. dubna 2011, Tatu, C-402/09), s odkazem na výše uvedený rozsudek Zuckerfabrik Jülich uvedl, že členské státy jsou na základě unijního práva povinny vrátit částky daní vybraných v rozporu s unijním právem (bod 22), přičemž je v zásadě třeba z nich zaplatit úroky za období mezi dnem bezdůvodného zaplacení dotčené daně a dnem jejího vrácení (bod 28).
- 19 Nejnovějšímu rozsudku Soudního dvora (věc Wortmann) předcházelo řízení, v němž uvedený soud zrušil nařízení č. 1472/2006 o uložení konečného antidumpingového cla na některé výrobky pocházející z Čínské lidové republiky (rozsudek ze dne 2. února 2012, Brosmann Footwear, C-249/10 P). Soudní dvůr následně v uvedené věci Wortmann uznal, že pokud bylo dovozní clo vybráno v rozporu s unijním právem, mají členské státy z unijního práva vyplývající povinnost zaplatit úroky z vrácených cel plynoucí ode dne jejich zaplacení (výrok).

² Nařízení (ES) č. 1193/2009 ze dne 3. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 321, s. 1).

- 20 Judikatura Soudního dvora, podle které jsou členské státy povinny vrátit daně vybrané v rozporu s unijním právem spolu s úroky, by mohla být založena na úvaze, že účinky unijních nebo vnitrostátních aktů nesmí v zásadě přetrvávat, pokud Soudní dvůr prohlásí tyto akty za neplatné nebo je zruší z důvodu porušení unijního práva (*arg. e contrario* ve vztahu k čl. 264 druhému pododstavci SFEU). Na základě této úvahy mají jednotlivci nárok na vrácení nejen neoprávněně vybraných odvodů, ale rovněž částek vyplacených tomuto státu nebo jím zadržovaných v přímé souvislosti s tímto odvodem, což zahrnuje rovněž ztráty představované nemožností disponovat peněžními částkami (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené věci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65; v tomto smyslu již rozsudek Soudního dvora ze dne 12. prosince 2006, Test Claimant in the FII Group Litigation, C- 446/04, bod 205). Pouze tak by totiž mohl být obnoven stav, který by existoval, kdyby akt, kterým se provádí unijní nařízení, které bylo později prohlášeno za neplatné nebo zrušené, nebo kterým se provádí vnitrostátní daňový zákon neslučitelný s unijním právem, nebyl přijat (v tomto ohledu viz rovněž stanovisko generálního advokáta P. Sanchez-Bordony, C-365/15, bod 66).
- 21 Zdá se, že věc v původním řízení se od výše popsané situace značně liší. Jeví se sice, že aspekt zdůrazněný Soudním dvorem a týkající se kompenzace majetkových nevýhod, které vznikly jednotlivci z důvodu nemožnosti disponovat peněžními částkami (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 27. září 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené věci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65, a ze dne 18. dubna 2013, Irimie, C-565/11, bod 21), by se mohl použít stejným způsobem na situace, v nichž jsou jednotlivci odvody uloženy protiprávně, jelikož podmínky (unijního práva) požadované pro výběr odvodu nejsou splněny. Pro osobu povinnou platit odvody by neměl existovat rozdíl v tom, zda je zaplatila na základě nařízení nebo normy, které jsou v rozporu s unijním právem, nebo na základě pouhého rozhodnutí celního orgánu, které je v rozporu s unijním právem, tak jako je tomu v projednávaném případě, protože je nesprávné. V obou případech jednatel nedisponuje odvedenou peněžitou částkou, kterou by mohl volně použít, kdyby celní orgány dodržely unijní právo. Podle názoru senátu je však důležité rozlišovat, zda byl Soudním dvorem zrušen nebo prohlášen za neplatný právní základ odvodu, nebo zda má jednatel nárok na vrácení z důvodu, že orgán členského státu v konkrétním případě na základě nesprávného posouzení chybně uplatnil použitelné a platné unijní právo. V posledně uvedeném případě by se mělo jednat pouze o opravu individuálního rozhodnutí, které se v zásadě řídí příslušnými pravidly členského státu, zatímco v případě nařízení nebo normy, které byly Soudním dvorem prohlášeny za neplatné nebo byly zrušeny, je třeba obnovit plnou účinnost unijního práva.
- 22 Nicméně ve věci Littlewoods Retail a další (rozsudek ze dne 19. července 2012, C-591/10), která se týkala situace, kdy osoba povinná k dani zaplatila přeplatek na DPH vybraný členským státem v rozporu s pravidly unijního práva v oblasti DPH, Soudní dvůr rovněž rozhodl, že členské státy jsou povinny vrátit částky daně vybrané v rozporu s unijním právem spolu s úroky (bod 26). Ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Littlewoods Retail a další, nevyplývalo porušení

unijního práva z ustanovení vnitrostátního ani unijního práva, které by později Soudní dvůr prohlásil za nepoužitelné nebo neplatné. Porušení unijního práva spočívalo v omylu stanoveném příliš vysokém základu daně (viz stanovisko generální advokátky Trstenjak ze dne 12. ledna 2012 ve věci C-591/10, bod 6) a nebylo konstatováno samotným Soudním dvorem, ale vycházelo pouze z poznatků orgánu nebo soudu členského státu. Soudní dvůr navíc ve věci Wortmann zdůraznil, že „předkládající soud musí ověřit“, zda clo bylo vybráno v rozporu s unijním právem (bod 39). I toto konstatování by mohlo nasvědčovat tomu, že porušení unijního práva jakožto podmínka nároku na výplatu úroků podle unijního práva stanovená Soudním dvorem je dáno i tehdy, jestliže orgán členského státu stanoví clo v rozporu s platnými ustanoveními unijního práva a vnitrostátní soud konstatuje porušení tohoto práva.

- 23 Vzhledem k výše uvedeným pochybnostem ohledně výkladu příslušných ustanovení unijního práva se senát rozhodl předložit Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o předběžné otázce uvedené ve výroku.

[OMISSIS]

PRACOVNÍ DOKUMENT